

γιῶτα τό, κοιν. και Καππ. Πόντ. γιῶτα ἡ, πολλαχ. και Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἵω τα. Διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ γένους εἰς θηλ. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE, 1, 67, ὑποσημείωσιν.

Τὸ δνομα τοῦ ἐνάτου γράμματος τοῦ ἀλφαρβήτου (ι), κοιν. και Καππ. Πόντ.: Τὸ παιδὶ ἔμαθε νὰ γράφῃ τὸ γιῶτα κοιν. Τὸ διάβασα, δὲ μὲ γελᾶ μιά γιῶτα Χίος. Ξέρ' κι τρανάει γιῶτις πολλαχ. βορ. Ιδιωμ. || Φρ. Δὲν ἀλλάζω οὕτε ἔνα γιῶτα (δὲν μεταβάλλω οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐξ ὅσων εἴπον ἡ ἔγραψα) σύνηθ. Τό 'κανε τὸ σπίτι γιῶτα-γιῶτα Παναγιώτα (τὸ ἄδεια σε, τὸ ἔφερεν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν) Πελοπν. (Βούρβουρ.) || Παροιμ. φρ. Εἴραι-ἀπόμεινε γιῶτα μοναχὴ (ἐπὶ τῶν εύρισκομένων, περιελθόντων εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν) πολλαχ. και Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.) Περὶ τῆς σημ. τῆς φρ. βλ. Φ. Κουκουλέν, εἰς 'Ημερολ. Μεγάλ. Ελλάδ. 1930, 430. Πρ. ἀρχ. «παττάλου γυμνότερος» ('Αρισταίν. 2, 18). || Άσμ.

Γιῶτα, γίνομαι κομμάτια
γιὰ τὰ δύο σου μαΐρα μάτια
(ἀπὸ τὸ ἀλφάβητον τῆς ἀγάπης) Σκύρ.

Γιῶτα, γιὰ τὰ σένα 'γίνη
περιβόλι μὲ τὶς κούνοι
(ὅμοιως) Χίος.

γιωτούρα ἡ, Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρηματ. ἐπιθ. γιωτούρα τός, τοῦ φ. γιωτούρω και τῆς παραγωγ. καταλ. -ούρα.

Γιωτούρα 1β, τὸ ὄπ. βλ.

γκά μόρ. πολλαχ. γαὰ Ζάκ. κ.ά.

Λέξις πεποιημένη.

Ἡ λ. χρησιμοποιεῖται α) πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ὀγκηθμοῦ τοῦ ὄνου κοιν.: 'Αρχινάει λοιπὸν τὰ γκαρίσματα, γκά, γκά, γκάριζε (ἐκ παραμυθ.) 'Αλόνν. 'Ο γάιδαρος βάνει τὰ κλάματα, σὰ γάιδαρος, γαά, γαά, γαά! (ἐκ διηγ.) Ζάκ. β) Καὶ ἐπὶ τοῦ μετ' ἀγωνίας κάμνοντος ἐμετὸν Μακεδ. (Βόιον): Ντούρ, ντούρ, ντούρ τ' αὐτοκίνητο, ἔγλεπες καμπόσες γκά! Πρ. γκαρίζω.

γκάβα ἡ, Στερελλ. ('Αράχ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός, κατὰ τὸ σχῆμα τυφλὸς - τύφλα, λοξός - λόξα κ.τ.τ. Βλ. Χατζιδ., MNE, 1, 76.

Γκαρβόμάρα, τὸ ὄπ. βλ.: Δὲν τ' ορᾶς τὸ γκάβα σ'!

γκαβάδι τό, Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Κερπιν. Μαργέλ. Μεσσην. κ.ά.) γκαβάδ' Θεσσ. (Πήλ.) Μακεδ. (Βελβ. Βλάστ. Βογατσ. Βόιον Κοζ. Λαγκαδ. κ.ά.) γκαβάθ' Μακεδ. (Σιάτ.) γκαβάλι Στερελλ. (Μαλεσ.) γκαβάλ' Θεσσ. (Πήλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τῆς παραγωγ. καταλ. -άδι.

'Αδιακρίτως γένους, χλευαστικῶς και ἐπιτατικῶς, δὲλλήθωρος ἔνθ' ἀν. Συνών. γκαρβάλογο, γκαρβούλος ὑλικας, γκαρβόχηνα 2, στραβάδι. β) Βλάστ. Θεσσ. (Πήλ.)

γκαβαίνω πολλαχ. γκαβαίνου Εύβ. (Βρύσ.) Μακεδ. (Βελβ. Βόιον Κοζ. Σταν.) Μέσ. γκαβαίνουμι Θεσσ. ('Ανατ.) Μακεδ. (Βογατσ. Βόιον Εράτυρ. Καταφύγ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός.

1) 'Ενεογ., γκαρβίζω 1, τὸ ὄπ. βλ., Εύβ. (Βρύσ.): Γκαβαίν' πολὺ πρᾶμα. 2) 'Ενεργ. και παθ., τυφλώνομαι Θεσσ. ('Ανατ.) Μακεδ. (Βογατσ. Βόιον Εράτυρ. Καταφύγ.): Γκα-

βαίνοντα μάτια μὲ τὴν παραμάρα (τὰ μάτια, ἐνν. τῶν προβάτων, ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν ἀσθένεια ἀγαλακτία) Βόιον. Γκαβάθ' κις κι δὲ κι δὲ βλέπ'ς; αὐτόθ. Δὲν κάμ' νὰ φουκαλνᾶς τὸν τόχτα, γιατὶ γκαβαίνιδι (φουκαλνᾶς = σκουπίζεις) Καταφύγ. || Φρ. Νὰ γκαβαθῆς κι νὰ μὴ μὲ γλέπ'ς! (ἀρὰ) Βογατσ. Νὰ τυφλαθῆς κι νὰ γκαβαθῆς, παλιονγύρικα (ἀρὰ) 'Ανατ.

γκαβακόνακο τό, ἐνιαχ. γκαβοκόρακο "Ηπ. (Πωγών.) γκαβονκόνακον "Ηπ. (Βίτσ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τοῦ ούσ. ἀκονάκι, παρὰ τὸ ὄπ. και τύπ. 'κονάκι.

'Ακονάκι 2, τὸ ὄπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: "Ενα μαῦρον φίδ' εἶνι τὸν γκαβονκόνακον Βίτσ. Συνών. ἀκονάκι 2, ἀκόνι 4.

γκαβάλογο τό, ἐνιαχ. γκαβάλογου Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.) Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τοῦ ούσ. ἄλογο.

1) "Ιππος στραβίζων Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. κ.ά.): Δὲν ἔγλιπις, ποὺ τὸν πάντας αὐτὸν τὸν γκαβάλογον! Γήλοφ. Πρόσιξι νὰ μὴ σὶ φίξ' αὐτὸν τὸν γκαβάλογον Βλάστ. 2) Μεταφ., δὲλλήθωρος, δὲ τυφλὸς ἔνθ' ἀν.: Ποῦ τὰ 'χ'ς τὰ στραβά σ', γκαβάλογου; "Ακρ.

Τὸ θηλ. ως παρωνύμ. ὑπὸ τύπ. Γκαβαλοΐνα Σκίαθ.

γκαβαμάρα ἡ, Μακεδ. (Βλάστ. Βογατσ. Γήλοφ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ φ. γκαρβάλογος διὰ τοῦ θέμη. τοῦ παθ. ἀρο. και τῆς παραγωγ. καταλ. -άρα, διὰ τὴν ὄπ. βλ. -άρος.

Γκαρβάλογος 2, τὸ ὄπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: Γκαβαμάρα, νὰ χάσουν τὸν σάκκον! Βογατσ. || Φρ. Γκαβαμάρα κι πουλλή ζουή! (νὰ ζήσῃς ἐπὶ μακρόν, ἀλλὰ τυφλός! ἀρὰ) αὐτόθ.

γκαβάνας δ, Μακεδ. (Βελβ. Γήλοφ. κ.ά.) Θηλ. γκαβάνου Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τῆς μεγεθ. παραγωγ. καταλ. -άρα κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀρσεν. εἰς -άρα.

Ο ἀφηρημένος ἔνθ' ἀν.: Αὐτὸν τὸν γκαβάνα ἔστ' λις νὰ σὶ σώσ' δλεγά; (νὰ φέρῃ εἰς πέρας μίαν ἐργασίαν) Γήλοφ.

γκαβάνθρωπος δ, ἐνιαχ. γκαβάνθρουπος Μακεδ. (Βρίξ Μοσχοπότ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τοῦ ούσ. ἄνθρωπος.

"Ανθρωπος ίδιότροπος, κακός ἔνθ' ἀν.: Μή φαγι τὰ σύνορα μέσα μιὰ αὐλακιὰ ἡ Γιάννης κι εἶν' κι μπάρμπας μ', νὰ γκαβάνθρουπος Μοσχοπότ.

γκαβαράπης δ, "Ηπ. κ.ά. γαβαράπης Κρήτ. γκαβαράπ'ς Μακεδ. (Βλάστ. Κοζ. κ.ά.) γκαβαράπας Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.) Θηλ. γκαβαράπα Μακεδ. (Βλάστ. κ.ά.) γκαβαράπ' σσα Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκαρβός και τοῦ ἔθν. 'Αράπης.

Χλευαστικῶς, δὲ κάτοικος τῆς Αφρικῆς, ίδιως τῆς Αιγύπτου (ἔλεγετο κατὰ τὴν 'Επανάστασιν διὰ τοὺς Αφρικανοὺς στρατιώτας τοῦ Σουλτάνου) ἔνθ' ἀν.: "Άσμ.

Ποῦ πάτε, σκυλλαρβαντιὰ και σεῖς γκαβαράπαδες; "Ηπ. || Ποίημ.

Οι Τοῦρκοι, ἡ 'Αρβανιτιὰ και οἱ γαβαράπαδες

Κρήτ. Συνών. σ τ ρ α β α ρ á π η c. **Β)** Μεταφ. ὑβριστικά, ἄνθρωπος μὲ μελαχύδον πρόσωπον Εῦβ. ("Αιρ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. κ.ά.)

'Η λ. καὶ ώς παρωνύμ. ὑπὸ τύπ. Γκαβάρατας Στερελλ. ('Αράχ.)

γκαβέλης ἐπίθ. ἐνιαχ. γκαβέλας Μακεδ. (Γήλοφ. Δεσκάτ.) γαβέλ'ς Σάμ. Θηλ. γκαβέλα Μακεδ. (Γήλοφ. Δεσκάτ.) γαβέλα Σάμ. Οὐδ. γαβέλ'κον Σάμ.

'Εκ τοῦ οὐσ. γ κ α β ó c.

'Ανθρωπος ἀθῷος, ἀπονήρευτος ἔνθ' ἀν.: Τοὺς γκουρουνίδενει τοὺς γκαβέλα κὶ δὲ μπαΐρην μυρουδιὰ Μακεδ. (Δεσκάτ.)

'Η λ. καὶ ώς παρωνύμ. ὑπὸ τύπ. Γαβέλ'ς Σάμ.

γκαβέτσος ἐπίθ. Πελοπν. (Βάλτ. Γαργαλ.) γκαϊβέτσος Πελοπν. (Βερεστ. Παιδεμ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c, παρὰ τὸ ὄπ. καὶ τύπ. γ κ α i β ó c, κατά τινα ἀναλογίαν πρὸς τὸ λέτ σ ο c ἢ ἄλλο τι.

Γ κ α β ó c 1, τὸ ὄπ. βλ.

'Η λ. καὶ ώς παρωνύμ. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γκαβέτσω Πελοπν. (Παιδεμέν.) Γκαϊβέτσω Πελοπν. (Βερεστ.)

γκαβιάζω ἐνιαχ. γκαβιάζου "Ηπ. ("Αγναντ. Δωδών. Ἑλληνικ. Κόνιτσ. Πλάκ. Χουλιαρ.) Θεσσ. (Δρακότρ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δεσκάτ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c.

1) 'Επι ζῷων, ὑφίσταμαι μερικὴν τύφλωσιν "Ηπ. (Δωδών.): Γκαβιάσ'κι ἡ προυβατίνα, δέσ' τ' c σ' nī βαμμένου 'c τοὺς λουλούν' ἡ φίξ' τ' c τριμένου μπουρμπόλι 'c τὰ μάτια (λουλούν' = λουλάκι, μπουρμπόλι = σαλιγκάρι). **2)** Εἰς τὴν συνθηματ. γλῶσσαν τῶν κτιστῶν, κτυπῶ, δέρνω "Ηπ. ("Αγναντ. Ἑλληνικ. Κόνιτσ. Πλάκ. Χουλιαρ.) Θεσσ. (Δρακότρ.): Τοὺς γκάβιασαι (τὸν ἔδειραν) Κόνιτσ. Οὐ μαυρουδιάρ'ς γκαβιάζ' τὰ λαγούλια 'ποὺ τ' πάχην' (δέ σακαλος δέρνει τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ πρωὶ) Πλάκ. (**Β)** Κτυπῶ κάτι διὰ νὰ τὸ στερεώσω Θεσσ. (Δρακότρ.): Γκάβιασι τ' ἀγάρι (χτύπα τὸ καρφί). **3)** Γκρεμίζω, χαλῶ, σπάζω "Ηπ. ("Αγναντ. Πλάκ.) Θεσσ. (Δρακότρ.) Μακεδ. (Δεσκάτ.): Τοὺς κούφιους γκαβιάσ'κι (τὸ σπίτι γκρεμίστηκε) Πλάκ. Ἡ χάλκου γκάβιασε τὰ ταλαιόρια (ἡ γριά ἔσπασε τὰ πιάτα) Δρακότρ. **γ)** Ζημιώνομαι, καταστρέφομαι Θεσσ. (Δρακότρ.): Σὰν τοῦ φάξης δέκα κοῦλδες, γκαβιάζομαι (ἄν τὸ πάρης δέκα δραχμές, ζημιώνομαι). **δ)** Σφάζω Θεσσ. (Δρακότρ.): 'Ο λαγός θὰ γκαβιάσ' τῇ γκαλλίνᾳ (τὸ παλληκάρι θὰ σφάξῃ τὴν κόττα). **ε)** 'Ασθενῶ γενικῶς καὶ χάνω τὰ λογικά μου, παραφρονῶ Θεσσ. (Δρακότρ.): Μάνεψ' ἡ χάλκου ντούκαρα καὶ γκαβιάστ' κε (ἡ γριά ἔφαγε πολὺ καὶ ἀρρώστησε). Φορεῖ γκαβιασμένους 'c τοὺς τρατὶ (δὲν εἶναι στὰ λογικά του).

γκάβιακας δ, "Ηπ. (Βίτσ.)

'Εκ τοῦ τύπ. γ κ α β i á, Θηλ. τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c, καὶ τῆς μεγεθ. παραγωγ. καταλ. -a κ a c.

'Ο ὑπερβολικὰ μύωψ: Μπρούστα σ' ἥταν, γκάβιακα!

γκαβιαρδός δ, "Ηπ. (Πλάκ.) γκαβιερδός "Ηπ. ("Αγναντ. Πράμαντ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -i a ρ ó c.

Εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν, ἀσχημος, κακός.

γκάβισμα τό, "Ηπ. ("Αγναντ. Δωδών. Ἑλληνικ. Κόνιτσ. Πλάκ. Χουλιαρ.) Θεσσ. (Δρακότρ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δεσκάτ.)

'Εκ τοῦ ρ. γ κ α β i á c w.

1) Τύφλωσις προβάτου ἡ αἰγὸς "Ηπ. (Δωδών.) **2)** Εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν, τὸ κτύπημα, τὸ ξυλοκόπημα "Ηπ. ("Αγναντ. Ἑλληνικ. Κόνιτσ. Πλάκ. Χουλιαρ.) Θεσσ. (Δρακότρ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δεσκάτ.) **3)** Καταστροφὴ Μακεδ. (Δεσκάτ.) **γ)** 'Ασθένεια, παραφροσύνη Θεσσ. (Δρακότρ.) **δ)** Ζημία Θεσσ. (Δρακότρ.)

γκαβίζω Πελοπν. (Βαλτεσιν. Βλαχοκερ. Γορτυν. Δυρράχ. Καλάβρυτ. Κερπιν. Κόρινθ. Κυνουρ. Παιδεμέν. Σκορτσιν. Τριφυλ. Φεν. κ.ά.) γκαϊβίζω Πελοπν. (Βερεστ.) Στερελλ. ('Αστακ.) γκαϊδίζω "Ηπ. 'Ιθάκ. Πελοπν. (Αἴγ. Αίγιαλ. Βάλτ. Γαργαλ. Γελίν. Καλάβρυτ. Κλουτσινοχ. Κόκκιν. Κοπαν. Κόρινθ. Λακεδ. Λευτεκ. Παιδεμέν. Πιτσά Φεν. Χατζ. κ.ά.) — Λεξ. Αίν. γαϊδίζω 'Αντίπαξ. 'Ιθάκ. Λευκ. 'Οθων. Παξ. γκαϊδίζου Εῦβ. ("Αιρ. Στρόπον. Ψαχν. κ.ά.) Θεσσ. (Δομοκ. Μοσχάτ.) Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ακαρναν. 'Αχυρ. Εύρυταν. Κολάκ. Παρνασσ. Φθιώτ. Φτελ. Φωκ. κ.ά.) καϊδίζω "Ηπ. Ζάκ. 'Ιθάκ. Κεφαλλ. Παξ. γαϊζω Κύπρ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c, παρὰ τὸ ὄπ. καὶ γ κ α i β ó c, γ κ α i δ ó c.

1) Εἴμαι παραβλώψ, στραβίζω ἔνθ' ἀν.: Κείνη ἡ γυναικα μοῦ φαίνεται σὰ νὰ γκαϊβίζῃ Πελοπν. (Βερεστ.) Τὸ παιδί αὐτὸ γκαϊδίζει Πελοπν. (Αίγιαλ.) 'Εγκαύδιζε ὁ μακαρίτης ὁ Κώστας Πελοπν. (Γελίν.) Σὰ νὰ γκαϊδίζ' λγάκ' ἀπ' τοὺ διξὶ τ' τοὺ μάτ' Εῦβ. ("Αιρ. κ.ά.) Γαϊδίζ' ὁ μαῦρος τ' ράζ' τὸ Χ' στὸ καὶ γλέπ' τ' ν Παναία Λευκ. "Αμα γυνιώντι τὰ μ' κοὰ μὲ προνσουπίδα, τὴ βγάλ' μι ἀπουπάνου πρὸς τὰ κάτου, ἀλλιώς γκαϊβίζ' νι τὰ πιδία Στερελλ. ('Αστακ.) || Παροιμ. Μὲ τὸ στραβὸ κοιμήθηκες, τὸ πρῶθ θὰ γκαϊδίζης (οἱ κακὲς συναναστροφὲς ἔχουν ἀμεσα κακὰ ἀποτελέσματα) Πελοπν. (Κόκκιν. κ.ά.)

Ποὺ μὲ στραβόνε κοιμηθῆ, τ' ἀποταχιὰ καϊδίζει (συνων. μὲ τὴν προηγουμ.) 'Ιθάκ. 'Η παροιμ. εἰς πάραλλαχ. πολλαχ. Συνών. ἀ λ η θ ω ρ i á c w, ἀ λ λ η θ ω ρ i -z w (Ι), β λέ π ω μ ο ν ὄ π α ν τ α, π α ρ α β λέ π ω, σ τ ρ α β i z w. **β)** Γ κ α β ο φέρ ν ω, τὸ ὄπ. βλ., ἔνθ' ἀν. **γ)** Μεταφ., κλίνω ὑπὲρ τῆς ὑποστηρίξεως τρίτου προσώπου Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ακαρναν. Φθιώτ. Φωκ.) Αὐτὸς γκαϊδίζ' κατ' αὐτοὺς Αίτωλ. κ.ά. **2)** 'Αντὶ τοῦ ἀπλοῦ βλέπω Κύπρ.: 'Ἐγ-γαϊζει τέποτε.

γκαβίλης ἐπίθ. ἐνιαχ. καβίλης Φολέγ. γκαβίλ' τό, Θεσσ. (Πήλ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γ κ α β ó c κατά τινα ἀναλογίαν πρὸς τὰ πορδίλης, σ κα τ i λης, σ τ ρ α β i λης κ.ά.

1) Γ κ α β ó c, τὸ ὄπ. βλ., Φολέγ.: "Α, μωρὲ καβίλη! **2)** Γηρασμένον, ἀδύνατον ζῶν τὸ ὄποιον συνεχῶς πίπτει Θεσσ. (Πήλ.)

γκάβισμα τό, Πελοπν. (Γαργαλ. Παιδεμέν.) γκάβισμα Πελοπν. (Βερεστ.) γκάβιδισμα Θεσσ. (Δομοκ.) Πελοπν. (Αἴγ. Κόρινθ.) — Λεξ. Αίν.

'Εκ τοῦ ρ. γ κ α β i z w, παρὰ τὸ ὄπ. καὶ τύπ. γ κ α i β i z w, γ κ α i δ i z w.

'Η ιδιότης τοῦ γ κ α β i o ū, τὸ ἀλληθώρισμα ἔνθ' ἀν.: "Εχ' κάποιου γκάβιδισμα 'c τὰ μάτια τ' Θεσσ. (Δομοκ.) Τὸ παιδί του εἶναι γκαϊδό καὶ τὸ πῆγε 'c τοὺς γιατροὺς νὰ τοῦ κόφουνε τὸ γκάβιδισμα Πελοπν. (Αἴγ.) Μωρέ, φτοῦνος κάνει 'na γκάβισμα σὰ στραβός Πελοπν. (Βερεστ.)

